

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu naše stvari, a nesloga sve pokvari“.

Izlazi svakog četvrtka u 11 sati prije podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne-frankirani neprimaju.

Predujma s poštarinom stoji: 10 K u okružju i na godinu 4 K za seljake 1 na godinu ili K 5—odn. K 2—na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Pulji, toli i izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Oglaš. priposlana itd. iskaju i računaju se na temelju običnog cjenika li po dogovoru. Novci za predbroju, oglaš. itd. šalju se napunitom ili položnicom pošt. stredionice u Beču na administraciju lista u Pulju. Kod naručbe valja točno označiti ime, primatelja i približno postu predbrojku. Ako list na vrijeme ne primi, neka to javi odgovarajućem u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekornog računa br. 847.849. Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Pulji. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

Devetdesetgodišnjica Lava XIII.

Dne 2. t. mj. slavio je sv. otac papa Lav XIII. svoj rođendan i devetdesetu godinu svoga života. Taj riedki događaj u katoličkoj crkvi proslavljen je skromno ali srdačno širom svega kršćanskoga svijeta.

Medju njegove najiskrenije stovatelje i najodanije sinove ubrajaju se punim pravom. Hrvati, kojih su kraljevi iz rukuh rimskih papa primali znakove kraljevske moći i vlasti, koji su pobudom rimskih papa proljeli na potoke svoje dragociene krvi.

Istina je doduše, da naše nade, nade koje je polagao slavenski svijet u spomenutu encikliku, nebijahu izpunjene, nu naše je duboko uvjerenje, da smo mnogo tomu i sami krivi, najpače, da su naši narodni protivnici, izravno ili putem moćnih zagovornika i zaštitnika, kod sv. stolice proti nam i našim narodnim stvotinjim rovali, i dielomice naše težnje, a nakane sv. oca natrag potisnuli.

Hrvatski je dakle narod mogao velikim srecem staviti devetdesetgodišnjicu jednoga od najvećih papa svih vjekova, divedi se izvanrednoj

duševnoj veličini muža, čiju veličanstvenu pojavu u dubokoj starosti obhajaja trak svetosti i neumlosti. Velikoga papu Lava XIII. neka nam svevišnji uzdrži čila i zdrava do skrajne medje ljudskoga života — to je stalno vruća želja i molba svakoga Hrvata.

Evo sada nekoliko podataka o životu i djelovanju sv. oca pape Lava XIII.

Jednog jedinog papu pozna povjšt, koji je tako visoku dobu doživio. Bio je to Grgur IX., glasoviti papa XIII. stoljeća. No sv. otac Lav XIII. ne samo živi, nego i vlada neobično dugo. Nekoč je kršćanski svijet držao pod izvjestno, da nijedan papa ne može tako dugo da vlada, kao što je vladao sv. Petar, kao prvi biskup rimski. Prije se je svakomu papi reklo: „Non numerabis annos Petri“!

Sv. oca Lava XIII. bilo je 68 godina, kad je došao na svetu stolicu. To je prilična doba, ako se sporedi sa dobom njegova predšastnika Pia IX., kome su bile 54 god., kad su ga stozernici izabrali.

Sadašnji papa zvao se je svojim obiteljskim imenom Gioacchimo Pecci. Pecci su patriciji grada Anagni, te su imali, a imaju i, danas svoj posjed u volšćanskim brdinah Lav XIII. rodio se 2. marca 1810. u Carpinetu. Tu je on rastao sa svoja četiri brata i dvie sestre, te ih je danas sve preživio.

Već u svojem djetinstvu pokazivao je Gioacchimo Pecci sklonost za nauke. Godine 1818. pošao je osamgodišnji Gioacchimo u isusovački kolegij u Viterbu, gdje je ostao šest godina. Kad mu je bilo 14 godina, stupio je u isusovačku školu u Rimu. Za tim je bio pitomcem u „Academia dei nobili ecclesiastici“. U Rimu je služio prvu svetu misu, te primio četiri niza reda. Godine 1837. podielio mu je stozernik. Odesalchi više redove, a Grgur XVI. imenovao ga je papinskim kućnim prolatom. Pecci je mogao, jer je imao pravičnog predznanja, posvetiti se upravnoj službi u crkvenoj državi. Godine 1838. bio je imenovan delegatom u beneventskoj pokrajini. Godine 1843. nalazimo ga kao nunciya u Bruselju.

Još ga je Grgur XVI. imenovao biskupom u Perugiji, te ga takodjer rezervirao in pectore za stozernika. Taj je papa umro godine 1846., a nasliedio ga je Pio IX. na stolici sv. Petra.

Cijeli čovječiji viek djelovao je Pecci u glavnom gradu Umbrije, dok jednog dana nije imao da zamieni dostojanstvo perugijskoga biskupa sa dostojanstvom rimskoga biskupa, te već 22 godine sjedi na stolici sv. Petra.

Hrvatske škole u puljskom kotaruu.

U nijednom političkom kotaru Istre, za porećim, nije tako zanemarena pučka škola, kao u puljskom kotaru, akoprem baš ovdje potrehuje narod izobrazbe, da mu nebudu djeca samo prosti radnici ili tihonose (fakini) u c. kr. arsenalu, nego da mogu naći ondje zaslužbe i kao radnici — zanalji.

Već je preko pol godine, da je kotar bez školskog nadzornika, Barhan sa skolom drugoga reda je već godinu i po bez učitelja, a od p. et sposobnih natjecatelja, premudre oblasti do danas još nijednoga ne odabraše. Marčana je isto tako bez učitelja već cijelo polugodište. Veći dio Premanture sa sredistem Vinkuran, pila već više godina skolu, al uzalud. Pomer je selo na okupu, ima od zakona zahtjevani broj školske djece, ondje obstoji već preko 20 godina pomoćna škola, smještena u podrumu župničkog slana; narod hoće da zida novu školsku zgradu, ali oblasti, prem priznaju potrebu pomoćne škole već 20 godina, ne dopuštaju Pomerem graditi novu školsku zgradu vlastitim novcem.

U Medulinu se jedan jedincati učitelj mući i kini sa 160 djece. U Lizanju na u školi ne ima prvoga napredka. U Sisnu u bijaše ustanovljena hrvatska paralelka, ali se ne zna, kako i zašto je propala; sada se ondje podučava samo talijanski i to jedan učitelj i jedna učiteljica, a našega je naroda u onom školskom okružju preko dvie trećine.

U Sanvičentu za dvie tri talijanske obitelji obstoji talijanska škola, a za ostale tri tisuće Hrvata niti hrvatska paralelka, dočim u Kanfanaru za par talijanskih obiteljih ustrojše uz hrvatsku školu i talijansku paralelku!

Još g. 1893. bijaše službeno povjerenstvo u selu Petehi na Barbansčini, vodjeno po samom kot. glavaru gosp. Rossetti-u. Ovo je povjerenstvo ondje naslo široko i brojno školsko okružje, odlučilo, da se ima ondje ustanoviti čim prije javnu pučku škola, nu ni danas ne vidimo koristi onog povjerenstva.

Filipana je jedna od najvećih seoskih plovanija; ono pućanstvo već godine i godine moli za školu. G. 1894. bilo je najavljeno povjerenstvo, da će tamo doći za ustanovljenje školskog okružja, ali hje poradi bolesni župe-upravitelja Krus-

nika odgodjeno, a Filipanci očekuju ono još danas.

Iz zapisnika Barbanskog mjestnog šk. vieća se razabire, kako se ono sa višimi oblastmi već 20 godina nateže za Rakaljsku školu; Rakalij je još pred 10 godina poglavito za gradnju školske zgrade parcelirao i prodao občinsku sumu Pri mnu ali sasvim time je Rakalij i danas bez škole. Rakalij je najindustrijalnije mjesto u Puljskom kotaru — a bez redovite pučke škole. Pak da nije naš narod zapušteno pastoreć!

Nije nam poznato, da li se oblasti drž. propisa o prisilnom polazku škole, ali dvojinom, jer: poznamo škola, gdje ove niti polovica obvezanih redovito ne polazi, dapače i takovih (i to ne jednu, nego više njih) gdje poprično u godini bude u školi od više skupine po 5 dječaka.

Pa i nemože biti napredka u skolah puljskog pol. kotara. Evo zašto ne. Ako koje mjestno školsko vieće može točno uredovati, to sjegurno može ono grada Pule, jer tu ne manjka ni novca, ni vremena, ni sposobnosti, pa ipak se oni ni toliko ne brine za onu školu, da bi od odnosnog župnika diglo imenik školske djece i dostavilo ga učitelju, da sastavi maticu, koja je ipak temelj svake redovite škole!

U pomanjkanju školskog nadzornika, skrbi sada za hrvatske škole u puljskom kotaru, Rovinjski učitelj Prodromo. — Talijan. (Sudeć po zalostnom stanju našega skolstva u ovom kotaru, moralo bi se zaključiti, da ovaj kotar nije imao nikada školskoga nadzornika ili... Op. ured.)

Iz carevinskoga vieća.

Izvišće o sjednici od 12. marca i sljedećih:

Dne 12. marca bio je poglaviti predmet razprave, zakon o dozvoli novaka za vojsku.

Govorilo je više zastupnika s jedne i s druge strane. Od našega kluba ali samo svaki u svoje ime, ne kao izjavu kluba, govorili su Pogačnik i Berks. Oba su bili častnici u vojski, pak se razumiju dobro u te posle. Berks je čestitao Čehom što su napustili obstrukciju u ovom pitanju. Prigovara vladi, da već tri godine zakrivljuje u parlamentu kritične dane, dajuč zakonske osnove malo prije one dobe, u kojoj bi ovaj ili onaj zakon već imao biti gotov. Tako je zakasnila vlada sa zakonskom osnovom o dozvoli broja novaka, dočim se znade, da se je prema skupnomu vojenom ministarstvu obvezala imati zakon do 15. marca. To je jedan kritičan dan. Drugi će biti 30. junija, jer onaj dan ima se biti na čistu glede kvote (mjere) doprinosańja ove druge polovice monarhije za skupne troškove.

Berks se nada, da će Niemci popustiti Čehom, a da se ne kida jedinstvo kraljevine; jednako se nada, da će Česi dati Niemcem narodnu autonomiju u kraljevstvu. Takovim dogovorom bili bi i Slovenci zadovoljni, jer njima je potreba narodne samouprave, makar, da se pokrajine, katkove sada obstoje, za ništa neopuju.

Pogačnik je pametno spomenuo, da vojski ništa neskladno, ako se rezervisti javi u svojem jeziku, a ne njemački. Ono neprikladno što su se događale u Českoj prigodom kontrolnih sborova, događajući se najviše radi toga, što dolaze držati kontrolu častnici, koji neznaju jezik puka. Nadalje govori, da zapovjednici dopunbenoga kotarskoga zapovjedništva imaju odviše posla i da bi jim trebalo u pomoć dati osobite upravne častnike i to takove, koji poznaju jezik naroda. Konačno govori **Pogačnik**, da bi se moralo ukiniti dizanje broja na sreću za novačenje, jer da to nije pravo. Neke bude uzel odmah za rezervu od same sreće, jer je pao pod veliki broj, a drugi je za nesreću pao pod malen broj, pa ga uzmu u liniju. Trebalo bi već unapred odlučiti one seljake, za koje je pravo da jim sinovi ne služe u liniji, pak jih baciti odmah u rezervu bez obzira, jesu li pod manjim ili pod većim brojem došli na nabor ili levu.

Dr. Engel dao je u ime časokoga kluba izjavu, zašto će Česi glasovati protiv zakonu. To nije, jer bi tobože htjeli, da država nema vojnika, nego za to da pokažu, da ovaj zakon, dok ne popravi krivicu českomu narodu nanese na ukinućem jezikovnih naredaba, nedaju povjerenja ni kreposti.

Govorili su još razni **Niemci**, među njima **Schücker**, koji tvrdi, da jedini jezik za vojsku mora ostati njemački, jer da se samo tako može održati jedinstvo vojske, a u njenom laboru da je Austrija, kako kaže neki njemački pjesnik.

Na to je **Schückeru** odgovorio **Herold**, čeh. generalni govornik protiv zakonskoj osnovi. **Herold** je više mjeseci bolovao od uloga, pak mu se na glasu pozna, da još nije koji je bio. Ali je svejedno vrlo mudro govorio i pobijao **Niemce**, da su oni proučili ustav i da su oni krivi, što se narodom nedaju njihove pravice. Mi nisimo, rekao je **Herold**, protiv svakom ustavu, nego smo protiv ovog ustava, kojega su vi **Niemci** stvorili, a sad ga rušite, jer nepripoznajete načelo većine, nego hoćete da se većina vam, manjini pokori. Samo na temelju narodnosti i stališke jednakosti doći će do mira. Naša država sa više strana je u pogibljivi: kad je tako, nije pravo govoriti, da je samo vojska labor ili obrana Austrije, nego ta obrana biti će osigurana tim, ako svi narodi države budu jednakopravni, zadovoljeni u svojim potrebah, i oduševljeni za Austriju. Zato ćemo od sada napred mi skriti samo za se. Mi se nebojimo, jer znamo da za nami stoji narod čvrst i izučen, pak da konačno mora predočiti pravica, jednakost i slogoda. **Heroldu** su ponovno pljeskali i na koncu čestitali mnogi govornici raznih stranaka.

Razprava je o toj zakonskoj osnovi prekinuta za drugi dan.

U ime socijalnog odhora izvješćuje njegov predsjednik **barun Dipauli** i izvjestitelj **dr. Kramer** uz istu oboje, što se je sve do sada uradilo na predloge za smanjenje radnih ura u ugljenicah. Kazu, da se konačno izvješće nemože dati, jer je razpraviti i proučiti mnogo toga. Premda je rok za izvješće danas iztekao, odbor će i nadalje raditi i gledati će, da dovede u sklad velike interese radnika sa interesima gospodara i države.

Wolf silno prigovara i baš priprosto, da socialni odbor zastupnike samo za nos vodi itd., nu nekorišti ništa, jer je svaki pametan znao unapred, da uz svu najbolju volju, gdje se ima saslušati tolike ljude i proučiti na tanko dole imaju pravo radnici, a dokle gospodari, neće biti moguće svega riješiti do toga dana.

Ministar **Körber** odgovara zatim na razne upite glede podpodnaganja Englezan protiv **Burom**, i razlaže, da naša država nije povredila u ničem neutralnosti. Konje da je od privatnih mogao kupovati i Englez i Bojer; tomu da se vladi nemože uprotiviti.

Senerovac Wolf predlaže, da se otvori razprava na taj odgovor vladin, ali ostade u manjini. Sjednica je trajala od 12 do 7 1/2 večer.

Sjednica od 13. marča.

Razpravljalo se je nadalje o pojedinih dielovih kratkoga zakona o novačenju. Čeh **Horžiča** silno se obara na vojničke oblasti i na njemačko činovništvo ili birokraciju. Pripovijeda kako u vojski rastu samoubojstva radi slaba postupka s ljudi i što se ljudi bore kazni. Jedna trećina svega pomora među vojnicima odpada na samoubojstvo. Pražkoj občini vojničke oblasti neidu na ruku, zatoču nešto pitanje, koje je za javno zdravlje vrlo potrebno, a nebi onako zatezao ni najgori Žid.

Niemac Pfersche izjavlja, da će glasovati za zakon, jer on nema razloga protiviti mu se. Svi prigovaraju parlamentu, ali tomu je lahko pomoći. Neke vlada daje razpuštiti ovaj parlament, pak neka razpiše nove izbore.

Govore još **Böheim**, **Plass** i **Doležal**, a konačno izvjestitelj **Poljanski**, bivši častnik u vojski. Taj je negda bio u poljačkom ustanku protiv Rusiji (1863), pak ga je bilo poslato za kazan u Sibiriju. Odonuda mu se je posredilo uskočiti i dospio je nakon mnogo truda u vojnu službu u Austriju. On navadno kao izvjestitelj uvijek zagovara vojene predloge.

Zakon o novačenju glasovan je napokon velikom većinom u drugom i trećem čitanju.

(Dan za tim primila ga je i gospodsku kuća, te je već proglašen od više dana. Op. uređ.)

Zatim se je prešlo opet na razpravu o radničkom štrajku u ugljenicah. Tu je poglavito govorio vođa socialistički **Daszinski** i u govoru nešto neugodno govorio o jednom članu vladajućega dona. Predsjednik ga je pozvao na red; umjesao se je **Schönerer** pak **Gregorig** i bilo je buke, da se **Bog smiluj**, a i nedostojnih besjeda, što su ti **Niemci** dovikivali jedan drugomu, kako nebi naša čeljad ni pri vinu!

U toj sjednici podnesli su naši zastupnici **dr. Laginja**, **Spinčić** i drugovi na široko obrazložen predlog za uređenje doline **Boruta** do **Pazina**, izsušenje također pokrajnih logova i za gradnju ceste **Gologorice** — **Kersan** pak **Pazin** — **Grdocelo** — **Kersikla** — sv. **Stefan**. Cielni predlog sa obrazloženjem doneti ćemo u kojemu od sljedećih brojeva točno po matici.

Poslje odgođe.

Carevinsko vieće u Beču imalo je u subotu dne 17. marča poslednju sjednicu ovog odsjeka zasjedanja. Predsjednik **dr. Fuchs** izjavio je na koncu sjednice, da nemože reći, kada će biti buduća, već da želi zastupnikom sretno Uskršne blagdane. Tako je stalno, da po prilici do polovice maja nebude više zasjedanja.

Sada dolazi red na zemaljske sabore i pomirne dogovore česko-njemačke, a ministar predsjednik **dr. Körber** može si međutim ruke trti od veselja, jer u prošli petak večer izabrane su također delegacije bez ikoje protimbe od radikalnih stranaka.

Kako naši čitatelji znaju, delegacije su ona izaslanstva bečkoga i peštanskoga sabora, koja kao nekakvi skupni sabor na sve države našega cesara i kralja razpravljaju o skupnih poslovih, to jest o vojski, o zastupanju države prema drugim državam i o trošku što je za to oboje potrebit.

Bečki parlament dozvolio je dakle vojnike novake i izabrao je mirno delegacije. To je prema vanjskomu svietlu velika dobit ovsranog ministarstva.

Vladar **Körber** ovdje ostaje začuđan, raditi okolo uređenja nutnjih odnošaja. Ako je ikada koji ministar - predsjednik sretno izplivao sa onim pitanji, koja se odnose na

cielu monarhiju, to je **Körber**. Zato bi sada bila prava doba, da taj preizvišeni gospodin otvoreno kaže onomu drugom preuzvišenosti, koj rukovodi vanjsku politiku: evo ja sam od svoje strane doprineo za skupnost što je trebalo, a ti, **grofe Golubowski** na uzdarje sada nemoj se protiviti, da ja malo poredin domaće stvari u ovom dielu, kojega zovemo **Cislajtanija**.

Kazemo to zato tako, jer se je više puta čulo glas, da radi vanjske politike trpi nutnja; bolje rekuc da trpe narodi, koji toga nisu zaslužili, koji pače imaju velikih zasluga za ovu cielu državu, a takov smo narod po gotovo Česi i mi Hrvati ili Slovenci.

Hoće li **Körber** udariti u te gusle? Bojimo se da neće. Opetujemo, što ga znamo, da je čovjek dobar, ali neće imati odrješitosti, da se tako ponese. On će po našoj misli gledat spasiti kozu i zelje, a to je tesko.

Nu na svietlu se svašta događa, pak bi se moglo dogoditi i to, da se sada, kad započnu opela inrovni dogovori, izmire Česi sa **Niemci**. Bude li to, onda će se carevinsko vieće lahko sastati okolo polovice mjeseca maja radi daljnjega razpravljanja. A to bi bilo o velikih stvari kao na pr. uzakonenje nagode s Ugarskom, koja je nagoda sada u kreposti samo po § 14., to jest po cesarskih naredbah, koje zastupnici još nisu odobrili, onda velika željeznica, koja da spoji gornji Dunaj sa **Trstom**, onda zakon o jeziku, koj bi se također razpravljao, ako dođe do one nagode izmedju **Niemaca** i Čeha. U tom slučaju sve bi išlo gladko, pak kako već neki dan rekisimo, prilika je, da bi vlada stala brinuti se i za ove južne krajine i uređivati prema pravici i zakonu ovo nesnosno naše stanje.

Nesprije li **pako Körber**, da izmire Čeha s **Niemci**, onda po našem sudu neće biti sazvano carevinsko vieće već u prvoj polovici maja, nego tekar u juniju mjesecu, jer koncem junija treba da bude zadnjih 6 mjeseci, ako ne za više godina, ustanovljena kvota, to jest razmjer koliko da za skupne troškove doprinosi ova strana države, a koliko Ugarska sa **Hrvatskom**. Dogovore li se oba parlamenta za kvotu, dohro; ako li se nedogovore, biti će carevinsko vieće opet odgođeno, delegacije su i onako odobrene, nagoda s Ugarskom i onako je po § 14. uzakonjena, cesar i kralj odlučili će opet na pol godine kvotu, pak mirna Bosna do jeseni.

A na jesen pasti će slana (ako nebude prije) na **Körberovu** glavu, pak će se pojaviti novi tobože spasilci i tako dalje. To se zove petljarići od zgođe do zgođe, i to je tobože najveća politička mudrost u Austriji!

DOPISI.

Veliki Lošinj, 9. marča 1900.

Buduće izdаницe našega grada. Još prošloga decembra, t. j. u ono doba, kad se je ovdje pojavio učenik slobodne univerzije iz Italije, već toliko poznat vama i čitateljima radi njegovih radikalnih težnja, smutljivac po zanatu, moglo se je čitati u pokrajniskih talijanskih novina, toliko dopisa, koji su prikazali ovo naše injesto u potpunju pobuni. Suviše, spomenuli učenik, koji je bio izljan iz svih škola Austrije, predocio je naše injesto, kao da stupa po brzome putu nazadovanja, a ljude, koji su na upravi, pa i sve ostale dobro misleće, koji ne pušu u njegov rog, zove ih: **metaforičari**, političari, ljudi nikakove ciene, poturice itd. Neću za danas, da ti odgovorim, lažidopisniče, niti da te pobijem, te da kažem čitateljem, koji su ti od komplota, od kud dolaze te laži, koje su njihove težnje i koji će biti njihov uspjeh. Jok! Za ovaj put, hoću samo, da li ponovim još jednom: mnogo je godina, da nije vladno ovakav mir i red u ovom gradu i kroz 10 godina nije

se učinilo ovoliko radnja, koliko sada kroz ove 2 godine hrvatske občinske uprave, a to koliko u nutrnjoj upravi občine, toliko u napredku i polješanju izvanjskomu. Neka govore djela, a ne prazne riječi, te pozivljen kojeg mu dragog lošinskog šarenjaka (pardon ali mu ime svršava na **ič**) neki dokaze protivno. Onda biste mogli čuti i ostala. — Naprijed dakle — očekujemo vas. Ti kukavico, plaćeni dopisniče, dobro ti je danas sa vjetrom što puše, pribaviti si konjadic pure, samo nastoj, da ti barem jedan rečak tvoga dopisa u „Piccolo“ bude istinit, kao što ti preporučam, da držiš na pameti, koji si ti, prije nego staneš klevelati pošlene građane, dobre i prave Lošnjane, i to baš nekoje od onih, koji su te stegnuli iz dubine . . . što mi na to odgovaraš? Poznajem dobro, dapače veoma dobro, da ti nisi sam u ovome poslu; s tobom su i oni, koji su kako ti veliš, inteligencija i toliko razrikanu većine. Uz ono nekoga Lošinja ti družinu su ti i one neke inostrane hiljke: **G. P. S. dr.** i **Čozot** dopisničar. To su ti ljudi, koji nemaju nikakovoga poštovanja ni zalvačnosti za našu gos. ljubivost, prkosni nemirnjaci, koji bi htjeli gospodovati u tudjoj kući. Već biti dopisnikom, jest velika čast, a plaćen, „s f i d o f o“, mora se pisati, ako ne, kako bi se povratio u **Ferraru**. Ali brate moj, ima se toliko toga pisati dobra i postena; ima toliko događaja u našem injestu, koji razveseljuju srce svakog pravog građanina, ali kako to prihvatiti, kad u te događaje ulaze velikolične osobe, koje svaki dan čine tolike dobra našem injestu! Boli vas srca, gospodo, **k o m b r i k u l e**, jer ne možete da probavite, videći načelnikom onog **G o l e i n a**, komu ste dali manje od 6 mjeseca života.

On, neobazirajući se na važe nizke osvete, stalnim korakom stupa napried, vršeci zdužno svoje dužnosti, a posvećujući sve svoje sile dobrobiti našeg grada i občine, pa učeći i vas tolike stvari.

Ako vam toliko na sreću leži talijanstvo ovoga našeg mjesta, kao gospodinu **Salati** iz **Osora**, zašto se ne brinu oni, koji su za to zvani, da naša djeca nauče barem taj jezik! Strahotić je, gospodo, čuti i vidjeti pisati jednoga učenika, koji izlazi iz vaših talijanskih škola, a pitajte gimnazije, kod kojih uče, pa će vam oni kazati, koliko ta djeca talijanski znadu, a opet neka vam reku, kojega su ponašanja onamo i kad dodju na priznake. Zaman gospodo, što je nenaravski, naravski je — učiti našu djecu talijanski, to će reći: gubiti vrijeme, prati crncu, tući vodu u mortaru itd. Reci ti njemu „c o l t e l l o“, a kad on nezna nego „u o ž“. To je samo jedan primjer a gdje su drugi na hiljad. Ovakvo se naš porod svaki dan sve to više kvvari; djeca naša ne nauče ništa, ne znadu nikakav jezik, premda sada uče talijanski i njemački, samo ne hrvatski. A znate, tko je uveo njemački u našu školu? Glasoviti načelnik **B. von „Polje“**. Dat će i zato **Bogu** razlog svoga dvornikovanja! Na tu nepravicu upozorujemo kotarski i pokrajinski školsko vieće, molbom, da naziv već jednom dadu hrvatsku školu na temelju zakona, jer imamo pravo zahtjevati da naša djeca stogod nauče, a iskustvo je dokazalo, da se to postignuti nemože, već ako se diete uču najprije u materinskom jeziku. Nedopusite da vam utruku više jezika u školu, već samo hrvatski, jer je iskustvo dokazalo, da djeca ne mogu učiti više jezika, a da ne bude na njihovu štetu. Neka je to na duši našim ljudim na občini, inače ćemo im to upisati u veliki grieh počinjaen za njihove uprave.

(Svršiti će se.)

Iz **Laničca**, občina **Buzet**, pišu nam.

Svakih tjedan, čim mi listoveca preda „**N a s u S l o g u**“, koju očekujem kao ozobla suncu. Prva mi u glavu misao sune, možda će se ovaj put naći koja usmiljena duša iz ovog pustog istarskog kraja, da opiše sve jade i teškoće ovog kršnog ali

bili drveće približno položaju odnosne okolice, a razmak predsjednica nipošto veći od 150 m. Posljednici, koji bi želili postići nagradu, moraju predložiti konkretnu prošnju do kraja maja t. g. kranjsko-primorskog šumskog društva u Ljubljani, naznačivši politički kotar, poreznu občinu, broj katastralne čestice i približnu površinu dotičnog zemljišta. Pregledavanje i presuđivanje prijaviteljenih posumljenja, obavili će se u jeseni 1901., zato, kad bi bilo od nužde, mogu se ista popravljati, još u proljeću rečene godine. Predsjedništvo imenovanog društva udiliće i državne nagrade, a u osobitim slučajevima, na mjesto nagrada, pohvalna pisma.

Važna jezikovna rješenja. Početkom prošle godine odvjetnik dr. Cuzzi branio je kod pokrajinskoga suda u Trstu oblaženika, koji je govorio jedino hrvatski. Radi toga odvjetnik traži tumača. Državni odvjetnik se je tomu uzprotivio, a i sud je odbio predlog dra. Cuzzija, jer da je hrvatski jezik jedan od zemaljskih jezika u Trstu, te ne treba tumača. Odvjetnik ostavi tada razpravu, a oblaženik zamoli, da bi se nastavlila bez odvjetnika. Sud udovolji molbi oblaženika; ali kazni odvjetnika dra. Cuzzija globom od 25 for. On se uteče na prizivno sudište, koje odbi otko izjavom također, da je hrvatski jezik jedan od zemaljskih jezika u Trstu. Uz to je državno nadodvjetništvo podnelo tužbu proti odvjetniku Cuzziju na disciplinarno vieće odvjetničke komore, tražeći, da se proti njemu postupa radi povrede odvjetničkih dužnosti. Disciplinarno vieće odbi tužbu, a državno nadodvjetništvo uložilo na disciplinarno vieće u Beču. Ovo naloži disciplinarnomu vieću u Trstu, da postupa proti odvjetniku Cuzziju, Discipinarno vieće tršćanske odvjetničke komore zaimetne iztragu i rješi odvjetnika. Državno nadodvjetništvo uložilo ponovno utok na disciplinarno vieće u Beču, koje u ovakih slučajevih uređuje kao ukidno sudište. Dne 8. t. m. držana je tajna razprava, usljed koje je utok državnoga nadodvjetništva prihvaćen i odvjetniku dra. Cuzziju udijeljen ukor. Po mnijenju dakle pokrajinskoga suda, prizivnoga suda i disciplinarnoga vieća u Beču, hrvatski je jezik jedan od zemaljskih jezika u Trstu i stranke se mogu služiti s njime na sudu bez potrebe tumača. To znači, da i sudci i državni odvjetnici i branitelji u Trstu moraju poznavati hrvatski. Slučaj ovaj je za nas od velike važnosti.

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Primamo sljedeću obavijest: Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru oviđajuć, da za unapredjivanje rodoljubnih ciljeva družbe treba što izdašnjih novčanih sredstava, nastojalo je uvijek, da učini sve moguće za povećavanje stalnih godišnjih dohodaka družbe, a da na taj način ista družba uzmogne što uspješnije djelovati na polju narodne obuke i prosvjete u Istri. U tu svrhu podpisano je ravnateljstvo zaključilo, da se imadu proizvodjati i prodavati žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Te će žigice proizvodjati jedna od najvećih tvornica ove države, a prodavat će se tako, da će družbi od prodaje istih pripasti liepi dio dobitka. Dobitak taj biti će tim veći, što se više bude na godinu prodalo družbinih žigica. Tako će mogao bi se znatno povisiti godišnji dohodak družbe, te bi ova tim uspješnije mogla raditi oko polučenja svojih uzvišenih ciljeva. Dužnost je dakle svakoga pojedinioga rodoljuba, da ovo poduzeće podržedi svitni svojim silami podupre. Dotala doći će u promet žigice družbe sv. Cirila i Metoda. Svaki pravi rodoljub morao bi svagdje širom naše prostrane domovine zahtijevati samo žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, a svi naši trgovci morali bi u svojim trgovinama voditi samo te žigice. Ove žigice razpoznat će se lahko time, što se na pojedinih škatulama nalazi uz narodne boje tamnomodri štit s bielom zvijezdom u sredini i izlazeći suncem na

vrh u tuz nadpis: Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru i geslo: „Zora pucna, bit će dana“! „Narod bez škola jest narod bez budućnosti“! Podpisano ravnateljstvo obrada se na „Vas molbom; da bi te bla-goizvolili na svaki moguć način navlastilo i putem javne štamppe nastojati oko toga; da se poraba družbinih žigica što većma razširi po našoj domovini. Bude li u narodu malo dobre volje i požrtvovnosti, tad će bez dvojbe družbino poduzeće liepo uspjeti. Glavno skladište družbinih žigica nalazi se kod g. Mijana Gremlara na Rieci, V. Adamić, Volosko-Opatija 1899. Odličnim štovanjem: Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Putovanje hrvatskih hodočasnika u Rim. Za 25. junija o. g. ustanovljen je dan, kad će hrvatski hodočasnici krenuti u Rim, te će 29. istoga mjeseca, dakle na Petrov i Pavlov dan, tamo prisustvovati osobito sjajnim svečanostim, koje se drže toga dana. Na dan 5. Julija, baš na god sv. apostola Cirila i Metoda, pokloniti će se naši hrv. hodočasnici sv. ocu Papi Lavu XIII. Poblizi program putovanja, kao i troškovi oko istoga, naknadno će se javiti. Već danas drži središnji odbor, da putovanje od Trziska (Montalcone) u Rim i odale u Tržić, ne će više stajati od 15 forinti, ako se javi 450 hodočasnika. Stan i hrana nisu ovdje usli u račun; nu odbor će se pobrinuti, da budu što jeftiniji. Odbor želi, da se svi Hrvati iz kojih mu drago biskupija gđa domovine 5. Julija nadju pred svetim ocem: zato zagrebački središnji odbor umoljava sve pokrajinske odbore, da bi program putu tako udeseli, kako bi svi Hrvati uređenoga dana nasli se u Rimu. Do kraja maja neka bi se oni, koji namjeravaju putovati, prijavili Uredničtvu „Katóličkoga Lista“ u Zagrebu.

Nesreća na moru. K vieći koju priborisimo u predzadnjem broju pod ovim naslovom, imamo dodati još sljedeće razjašnjenje. Nesrećena brodicica ili „trget“ Svela Marina, krenuo iz mošeničke Drage negdje oko 3 $\frac{1}{2}$ sata poslije podne. U njemu bila su dva mlada mornara i neki starac, koji je od ljudi u Dragi i okolišnih mjesta primao naručbe za Rieku. Vele, da je u tu svrhu imao sobom preko 500 for. medju kojima i šest sterlinga, što mu ih dala neka siromašna starica, da joj ih izmieni na Rieci. Od ostale dvojice mornara jedan bio sin a drugi zet čestita ali vrlo siromašna seljaka iz svetog Antuna. Nesretni se otac upravo bio uputio u petak u Lovran, da razvidi što je s „trgetom“, o komu još ne bijaše ni glasa, kadno je susretio ženu, koja je dolazila iz Medveja, noseći na sebi nekakvu robu. U dvie rieči izkazala mu, da mu je svaki korak uzaludan, za nesretnike da se ne zna ništa, a „trget“ da je more bacilo na grebene nedaleko Medveja i razupulao ga. Nesretni se otac kao obezglavio. Vratilo se u kraj, uzpeo se stubama bližje kuće i došav na vrh, obnervirio, zgrušao se na kamen i skotrljao se niza stube na ulicu. Priskočili ljudi, oprali mu i zavezali rane, i na njegovu želju jedan ga od prisutnih popratio u njegovo selo — u Sv. Antun. Težkom se mukom ubogi čovjek penjao na brdo, na komu se nalazila njegova siromašna kućerica — i stupiv u kuhinju, gdje mu žena plakala sina, a kći muža i braća, zaletio se kao lud k. stolu, gdje su stajali noževi i uhvativ rukom najoštrijeg, između njih, latio da si prereže grkljan. Sinoaga je truda stajalo njegova pratioca, dok mu izvadio nož i odvratio ga od pogubne nakane.

Taj je događaj izazvao u našem kraju veliku tugu. Kao u svakom slučaju, tako se i ovdje bacia krivnja na Petra i na Pavla. Nekoji vele, da se brodomom zbio zbog nevještnine mornara na „trgetu“, a drugi hoće, da je parohod, što plavi između Rieke i Opatije, mogao spasiti i „trget“ i ljude na njemu, jer da je do njega dopiralo zapomaganje nestetnih mornara. Bilo što bilo, svakako je izvan svake sumnje, da se nesreća dogodila u blizini

ričke luke, pa je zaisto žalostno, što nije na blizu bilo čitkoga, koji bi utopljenikom priskočio u pomoć.

Družtvene vesti.

Dječkom pripomoćnom društvu u Pazinu 210 K i 46 lila poslalo je oko polovice jenara: hrv. pjev. tamb. društvo „Lova“ kao čisti prihodi od dramskične večeri, dane u tu svrhu: na dan sv. triju kralja t. g. u „Zorin“ domu u Opatiji.

Proslava slov. pjesnika Prešerna. Iz Beča pišu, 8. t. m. Proslava stogodišnjice slovenskog pjesnika Prešerna izpala je sjajno. Bila je dostojna počast sjeni velikog pjesnika i ujedno manifestacija slavenske solidarnosti. Prisutni su bili: česki velikaš i čuveni rodoljub graf Harrach; nadalje prof. Votr. Jagić, zastupnici Spineić, Laginja, Kušar, prof. Rešetar, česka spisateljica Preissova, prof. Murko. Stiglo je preko sto brzojava, te je prvi pročitan brzojav „Vienca“ i „Obzora“, pa onaj predsjednika „Matice“ prof. Smičiklasi i Božidara Kukuljevića, svi primljeni s oduševljenjem. Pozdrave su poslali medju ostalima, prvak českih pjesnika Vrchlicky, ruski otačbenik Komarov, bivši načelnik Praga dr. Podlipny, prvak českih romanciera Svatopluk Cech.

U ime hrvatskog sveučilišta iz Zagreba, stigli su kao odaslansvo na proslavu, predsjednik podpornog društva Mirko Brežan i pravnik Svržuga, koji su oduševljeno primljeni. Koncertat i cieła proslava svojim sjajnim uspjehom na diku su i čast svih slavitelja.

Iz Lovrana nam pišu: 12./3. 1900. — Dne 26. pr. mj. priredila je Lovranska mješovita podružnica Družbe „Sv. Cirila i Metoda“ svoju prvu zabavu u prostoriji „Hôtel Riviera“. Kako sve naše zabave, tako je i ova izpala vrlo liepo na veselje Lovranskog mladeži, koja je ciełi put nastropljivo zapitkivala: „Zar ne ćemo i ove godine stogod prirediti.

Osim množiva domaćih, vidjesmo više gostova tudjinaca, koji se nalaze kod nas na liečenju. Već u 8 sati došla su, pozdravljena smjernim poklanstvom, presvietla gospodja barunica Brenner, gospoda pl. Cernčić, Flescher i dr.; bio je liepi broj naših vanjskih, kao i braće iz Ike, Mošeničah, Opatije i Voloskoga.

Koncertat je izvajdalo pjevačko-tamburaško društvo „Lova“ iz susjedne Opatije, na način, kako to ono umije; pod vještnim ravnateljem gosp. kapelnika Gervaisa. Predstavljala se je također vesela igra „Začarani ormar.“

Iza koncerta otvorio se ples, na kojem se mladež zabavljala do biele zore. Na radost našu i diku bile su velike prostorije premalene.

Uspjeh zabave vidi se i na liepom dohotku od preko 340 K. Ne možemo, a da se ne zahvalimo velevrjednomo zavabnom odboru, velicijenim gospodjicam, koje bijahu vrlo otkretne nujljenjem vieća, i ponovno egđlanovom „Lova“ na pripravnosti, kojom su se odazvali našem pozivu, kao i njihovom velezaslužnom zborovodji. — Srdačna im hvala!

Ist. Čitaonica u Kastvu održavala je navieštene dvie zabave minulih poklada, te su joj prigodom istih sljedeća gospoda bila priposlala svoje darove, bilo preplatila uzlaznu kako sledi:

Prof. Vjekoslav Spineić K. 9—; Zametski pjevači K. 12—; Grzečić Andre K. 8—; Jelusić Kazimir, dr. Dabović Kajetan i Blečić Marija svaki po K. 4—; Grgurina Ivan, Vjekoslav Karlararis Rieka, Jurina Rudolf i Rubesčić Andre svaki po K. 3—; Röggeš Anté-dekan Hrušica, Laginja Miho-dekan, Sirola Anton — Brnas, Rubesča Vinko, Marot Josip; Jelusić Ljudevit, Jelusić ud. Lovodika; Jurečić Petar, Bekar Rudolf — Volosko, Desković Rudolf pom. kapetan, Körnmüller ud. Jelitsava, Sanković Davorin — Dane, Klofanda Vjenceslav; Vlah Ivan, Bahić Andre, Blečić Vinko; Srdot — Marković Josip, Marincel Petar Rieka; Monika pl. Zollmann, Budzon Anzelma, Mavrović Franjo; Sarsion Anton i gospodja N. N. svaki po K. 2—; Jurinae Loderička; Gneruto Mina; Bahić ud. Cila; Marjanović Vinko, Šepić Mate, Žic Niko, Petrak Josip; Zigante Ivan, Jelusić Anton, Dukić Milan; Katalinić Andrija, Skitar Viktorija, Spinečić Ljudevit, Rubesča Ivan i Vlah Ernest svaki po 1 krunu. Svim ovim darovateljem kao i ostaloj gospodi, koja su budi kako pripomogla, da su zabave što liepše izpale, budi ovime sa strane hrv. Čitaonice izrečena najtoplija zahvala.

Priposlano.

Po ukoru biskupskom, koji je Herjavab lazitorbam talij. listova, doznao sam, i posve nedužan — da su me talijanski listovi bez uzrčka crnili u njihovih običnih smuradih, a prvi se zna, onaj „Mali“ u Trstu. Lagali su (to drago i nežnaja), da nisam htjec ići 26. febrara ob 9. uri u večer providiti bolesnika na sinu bolesnika, a to je čitava laž. Ako hoće listovi (a to neće, samo da je ocrnjen slavjanski své-čenic) i onaj dopisnik, koji im je ovu laž javio, neka se oglaše na „porečkom“ ordinarijatu, aa čuju istinu i li da pošalju ovamo izpitivati kod seljaka; pak će viditi, kako je puk razjeren radi onih lažnjivih pisaveranja u listih talijanskijh. Ja sam mirah u tom, a vi pišite sta vam drago. Karojba, 17. marča 1900.

Ivan Gotej, župnik.

* Za sastavke pod tim naslovom odgovara uredništvo samo toliko, u koliko je zakonom vezano.

Javna zahvala.

U ime svoje, brata, sestara i ostalih bližjih rodjaka blagopokojnog ppa **Frana Vitezića,** bivšeg duhovnog pomoćnika u Rabu, najtoplije zahvaljujem veleštovanomu svećenstvu, uglednomu občinskomu odboru, mjestimim pučkim učionam, te društvima i posebnikom, koji su imali dobrotu bud ustmeno, pismeno ili brzojavim putem izrazili nam svoje saučesće radi goleme nesreće koja nas je zadesila. U Vrbniku, dne 10. ožujka 1900.

Dr. Dinko Vitezić, stric.

Br. 199.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto

občinskoga liečnika u Zminju.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od 2000 K iz občinske blagajne, izplativa u mjesečnim predplatinim obroćim.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolesnike, i držati domaću ljekarnicu, te kao zdravstveni organ občine u smislu gori rečenoga zakona, morati će voditi občinsko zdravstveno uređovanje.

Za pohode bolesnih siromaha izvan Zminja i za druga osobita občinska poslanstva, nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine a zatim će ostarjati valjanom samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreće tri mjeseca naprired. Može obložene diplomom sveobćege liečničtva i sviedoobdama dokazujućim poznavanje hrvatskoga i talijanskoga jezika, stališa, austrijsko državljanstvo i drugim eventualnim dokaznicam, imaju biti podnešene podpisanom do dana 15. aprila t. g.

Občinsko glavarstvo

Z min j, 11. marča 1900.

Glavar:

Baničić.